

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถาน ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน 4 ด้าน คือ หลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาใน ระบบโรงเรียน การวางแผนการใช้พิพิธภัณฑสถานสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่ง การเรียนรู้ ผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียน การสอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตาม ลำดับ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
  - 3.1 เครื่องมือในการวิจัย
  - 3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่างๆจากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน และต่างประเทศ รายงานและเอกสารประกอบการสัมมนาที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานและพิพิธภัณฑ ถานท้องถิ่น รวมทั้งข้อมูลบางส่วนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัย และสร้างแบบสอบถาม

2. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 2.1 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารและภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ที่ขึ้น ทะเบียนอยู่ในนามาบูรกรมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ประเภทพื้นบ้านในประเทศไทย จำนวนรวม 40 แห่ง ใน 14 จังหวัดทั่วประเทศ โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายแห่งละ 2 คน รวม 80 คน

2.2 ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารและครูศิลปะของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่อยู่ในชุมชนเดียวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ขึ้นทะเบียนอยู่ในนามอนุกรมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ประเภทพื้นบ้านในประเทศไทย ใน 30 อำเภอ 14 จังหวัด โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวนโรงเรียนๆละ 2 คน (ผู้บริหาร 1 คน ครูศิลปะ 2 คน) จำนวน 96 โรงเรียน รวม 192 คน

รวมตัวอย่างประชากรในการวิจัยทั้งสิ้น 272 คน

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 เครื่องมือในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และผู้บริหารและครูศิลปะศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นคำถามประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. หลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในระบบโรงเรียน
2. การวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้
4. ผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน 4 ด้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วในส่วนของการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและครอบคลุมเนื้อหาของหัวข้อที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2) นำผลที่ได้จากการค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และผู้บริหารและครูศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไขเนื้อหา ภาษาลำนวน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

3) นำแบบสอบถามที่สร้างและปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน ตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหา (ดูรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก) สำหรับเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิมีเกณฑ์ดังนี้ คือ เป็นนักวิชาการพิพิธภัณฑ์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย 1 คน นักวิชาการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ ที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป 1 คน ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป 1 คน และนักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา 1 คน

4) รับแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5) นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย โดยเป็นผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร และพิพิธภัณฑ์เกาะเกร็ด จำนวน 12 คน และผู้บริหารและครูศิลปศึกษาในโรงเรียนปากเกร็ดและโรงเรียนไผ่แก้ววิทยา จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.96 และ 0.95 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. ขอนหนังสือความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 40 แห่ง และผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 96 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามแห่งละ 2 ฉบับ ไปยังตัวอย่างประชากรโดยทางไปรษณีย์ รวมทั้งรับคืน และติดตามแบบสอบถามผ่านทางไปรษณีย์ รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 272 ฉบับ ได้รับกลับคืนทั้งสิ้น 211 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.4 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและรับคืน จำแนกตามกลุ่มประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากร	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	
		จำนวน	ร้อยละ
พิพิธภัณฑ			
ผู้บริหารและ	40	33	82.5
ภัณฑารักษ์	40	30	75.0
โรงเรียน			
ผู้บริหาร	96	69	71.9
ครูผู้สอนศิลปศึกษา	96	84	87.5
รวม	272	216	79.4

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานการณ์ภาพมาวิเคราะห์แจกแจงความถี่ของคำตอบ และคิดเป็นร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง
2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นในการใช้พิพิธภัณฑท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามแบบอัตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง กำหนดค่าน้ำหนักของความคิดเห็น ไว้ 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	5
มาก	คะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	3
น้อย	คะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้ว นำมาแปลงโดยถือเกณฑ์ ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.50-3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
0.50-1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) นำมาแยกแยะจัดกลุ่มแล้วจึงนำเสนอในรูปความเรียง ตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

6.1 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) คำนวณจากสูตร

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum S_1^2}{S_x^2} \right]$$

N คือ จำนวนแบบสอบถาม

S_1^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด หรือ

กำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด (ประคอง กรรณสูตร,2542)

6.2 การหาค่าร้อยละ คำนวณจากสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ}}{\text{จำนวนประชากร}} \times 100$$

6.3 การหาค่าเฉลี่ย คำนวณจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{X}$ คือ มัชฌิมเลขคณิต

$\sum fx$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน

N คือ จำนวนคะแนนทั้งหมด (ประคอง กรรณสูตร,2542)

6.4 การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร

$$S.D. = \frac{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2}}{N - 1}$$

S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	คือ	คะแนนของกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มประชากรแต่ละคนในกลุ่ม
$\bar{X}$	คือ	มัชฌิมเลขคณิต
N	คือ	จำนวนคะแนนทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม

6.5 การหาค่า t (t-test) คำนวณจากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

t	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	คือ	คะแนนเฉลี่ยของตัวอย่างประชากรแต่ละคนในกลุ่ม
S_1^2, S_2^2	คือ	มัชฌิมเลขคณิต
n_1, n_2	คือ	จำนวนตัวอย่างประชากรในแต่ละกลุ่ม

(บุญเรียง ขจรศิลป์, 2539)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

(Statistical Package for the Social Science : SPSS)